

Мн 78 ф/в

РУССКА
ФИЛХАРМОНИЯ

РУСЕНСКА ФИЛХАРМОНИЯ

ВТОРИ АБОНАМЕНТЕН ЦИКЪЛ
първи концерт

Диригент
ИЛИЯ ТЕМКОВ

СОЛИСТ
ПЕТЕР ЦИМЕРМАН
Берлин

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"- Русе

1200000890752

сезон 1963/1964

ДОМ НА КУЛТУРАТА
петък, 17 януари, 19:30 часа
сряда, 22 януари, 11 часа

гр. Силистра
Зала НАРОДЕН ТЕАТЪР
петък, 24 януари, 20 часа

491/194

ПРОГРАМА

ХЕНДЕЛ — Концерто гресо № 5 :

Бавно — Бързо

Бавно

Менует

Бързо

ХАЙДН

— Концерт за виолончело

в ре мажор

Умерено бързо

Бавно

Бързо

БЕТОВЕН

— Симфония № 6 (Пасторална)

Не много бързо

Спокойно

Бързо — Скерцо

Бързо — Бура

Подвижно

ХЕНДЕЛ

Концерто гросо № 5

Големият своеобразен период от развитието на западноевропейската музикална култура — 1600-1750 г. (от епохата на Ренесанса до характерните явления на предреволюционната епоха — времето на просветителството) завършва с творчеството на двамата най-големи композитори — Бах и Хендел. Те стоят на границата между две епохи, събличайки добрите постижения на целия предшестващ период. За изкуството на Хендел голямо значение има стария полифоничен стил. Без да скъсва напълно с традицията той внася огромни качествени изменения, както в областта на музикалното съдържание така и в областта на формата. В творчеството на Хендел се натрупват много нови елементи, наглед такива противоречия между неговото съдържание и старите традиции, че непосредствено след това настъпва широкото развитие на чисто светското хуманистическо изкуство на предреволюционната епоха.

Хендел беше не само композитор със световно значение, но и със световен обхват, доколкото той в своето изкуство претвори и обобщи стилове от различни национални школи (немска, италианска, английска, отчасти френска).

Хендел е роден в Хале. Още юноша той изучава органната полифония. В Хамбург поставя първите си опери. Скоро напуска Германия, пътува из Италия, след което заминава за Лондон. С този град са свързани живота и творчеството му до смъртта. Хендел оставя такива трайни следи в английския музикален живот, че не без основание бива считан за английски национален композитор — продължител и обогатител на делото на големия Хенделов предшественик в Англия — Хенри Пърсел.

Концертите гросо от Хендел представляват една от най-значителните страни на неговото огромно творчество. Немският контрапунктичен стил се съчетава в тях с италианската мелодичност и с дълбочината на английския хорал.

Концертото гросо е вид многочастна творба за струнен оркестър и три солиращи инструмента — две цигулки и виолончело. Изпълняването на днешния концерт Концерто гросо е петото по ред от прочутите Дванадесет Концерти гросо,opus 6. То е първа рядко изпълнявано не само у нас, но и в чужбина. Състои се от пет части, от които се изпълняват обикновено четири. Първата част — започва с бавно въстъпелние (отначало соло-цигулка, последвано от целия оркестър). Звучи тържествено. Веднага след бавното въстъпелние започва алегрото — първи цигулки поднасят темата, която ба

са подета последователно от втори цигулки и виолн. чели и бас. Фугатото изграждане бива прекъсвано от солиращите инструменти в една красива и пълнозвучна полифонична игра.

Втората част — е едно мелодично ларго, което води до третата и, може би, най-красивата част на творбата. Плавният, с ширски мелодически дихания и нежко орнаментиран от вариационните изменения на темата менуе контрастно и спокойно подготвя ефекната, бравурна (с/с стремителното си движение в шестнадесетинки) четвърта част.

ХАЙДН

Концерт за виолончело

Йозеф Хайдн (1732—1809) е един от тримата виенски класици — заедно с Моцарт и Бетовен — чието творчество и до днес служи за образец на чисто и гениално композиторско майсторство. Той е автор на многобройни творби от всякакъв род музика. Историческото си значение и популярност сред любителите на музиката от всички времена дължи най-вече на прекрасното си оркестрово творчество — преди всичко симфоните. Хайдн се счита за „бащата на симфонията“, чието развитие бива подето от Моцарт и Бетовен, за да стигне нови художествени върхове при Шуберт, Шуман, Брамс.

От тримата композитори-класици Хайдн е имал най-щастлива житейска съдба. Почти целия си творчески живот той прекарал на служба при големия меценат граф Естерхази, което му дало възможност за освободено от материални грижи творческо ежедневие. Вярно е, обаче, и обстоятелството, че платената композиторска служба при графа е ограничавала личните творчески импулси. Затова най-зрели симфонични творби, родени направо от сърцето, са последните му симфонии, писани не по поръчка на графа и за неговия относително малък оркестър.

Музикалното наследство на Хайдн носи всички обичани от масовия слушател особености: подчертан народен характер, бодрост, енергично-заразителна подвижност, здрав хумор, красива мелодика — ридко съчетание на общодостъпна техника с дълбоко и разнообразно съдържание. Интересът към музикалното творчество на Хайдн, който беше намалял по време на крайното развитие на художествения индивидуализъм, в днешно време се възвръща отново.

Концертът за виолончело в ре мажор от Хайдн е един от най-красивите концерти за този инструмент. Съществува мнение, че негов автор е известният италиански композитор и челист Ескерини.

Впрочем, обстоятелството, че поради голямата известност на Хайди още приживе някои издатели са печатали творби от други композитори под негово име, не е убедително — не противоречи на чистите Хайдиновски качества на тази творба.

Концертът е написан в три части — и трите равностойни по своята красота и виртуозен блясък.

Человият концерт на Хайди ще бъде изпълнен от младия берлински солист Петер Цимерман, когото нашата публика познава от участието му в Мартенските музикални дни през миналата пролет заедно с Берлинския радио симфоничен оркестър. Той е един от най-надеждните солистични сили на Германската демократична република, усъвършенствувал изпълнителското си майсторство при световно известния съветски виолончелист проф. Ростропович.

БЕТОВЕН

Симфония № 5 (ПАСТОРАЛНА)

„Никой не би могъл да обича
полето като мен“

Бетовен

Заедно с Петата, в една и съща вечер — 22. декември 1803 г. била изпълнена и Шестата „Пасторална“ симфония на Бетовен, във фа мажор.

Горите, лъките, планините, изпълнени Бетовен с щастливи чувства. Той бил голям ценител на природата и по време на своите извън градски разходки много често тлоял.

Никога артист не е живял в такава близост с природата. Бетовен предпочитал дружбата с лесовете и с потоците дори тогава, когато все още търсел обществото на хората.

В Шестата симфония е вплотена тази Бетовенова любов към природата. Тя не трябва да се разглежда като външно изобразително произведение, както и сам Бетовен ни предупреждава, отбелязвайки преди първата част: „Повече чувство, отколкото живопис“.

Пасторалната симфония — това е лириката на човек, влюбен в слънчевата светлина, в свежия летен ветрец, зелената ливада, клонещия поток, песента на птиците, свирките на пастирите, танците на трудния народ и волния грохот на бурята. От тази влюбеност произтича неговата изтънчена наблюдателност и чувствителност към природата. Бетовеновата Пасторална симфония може да бъде причислена към вида психологическа програмна музика. Към чистата звукопис спада само средният дял на скерцото и първият дял от

заклучителната част — бурята.

За Шестата симфония Берлиоз пише: „Този удивителен пейзаж като че ли е създаден от русен и изобразен от Микел Анджело. Авторът на „Фиделио“ и на „Ероика“ се опитва да опише селската тишина и мирните пасторски нрави. Но трябва да се отбележи, че тук липсват украсените с панделки розови оцарки на Флориан, още повече — на Либрьон, автора на „Славят“, а творбата се отнася до истинския живот“.

Пасторалната симфония е своеобразен протест на голямото, обичащото човека сърце на Бетовен срещу жестокото потисничество в обществено-политическия живот на неговата съвременност.

Първа част. Събуждат се радостни чувства при пребиваване в полето.

Безгрижно ходят овчари със своите свирки, които се чуват ту отдалеч, ту отблизо. Орляци чуруликащи птици прелятат със шум. Облаци закриват слънцето, но бързо се разсейват и върху полята се изсипва поток от лъчи. Леката стъпка на първата тема напомня безгрижната походка на човек по широки поляни и горски пътеки. В широката милваща фраза на втората тема се долавя аромата и нежността на утринния ветрец.

Втора част. Сцена при потока.

Авторът вероятно е създал това удивително анданте като е лежал на тревата, устремил поглед към изобятния небосвод, заслушал се в роля на потока и шепота на галените от вятъра тревни. Смалял от хиляди нежни преливания на звуци и светлина, в душата му зазвучават плажни и красиви мелодии. Цялата част е изградена върху монотонния вълнообразен акомпанимент на струнните инструменти, над който се открояват като славяни песни солата на дървените духови инструменти. Частта загършва с годражателни мотиви във флейтата, обоя и кларинета, които Бетовен съморъчно е отбелязал на партитурната страница със славей, пътнъдък и кукувица.

Трета част. Весел селски сбор.

В началото на това спокойно, жизнерадостно скерцо танцуват и се смеят млади хора. След това гайдата (обоя) засиравя весел мотив, акомпаниран само от три тона на фагота. Навярно с това Бетовен е искал да изобрази стар селски музикант, с лош, разбит инструмент, от който с мъка се извличат три тона. Всеки път, когато обоят започне мелодията на гайдата — наивна и весела — старикът надува трите тона на своя фагот. Когато мелодическата фраза модулира (преминава в други тоналности), фаготът мълчи и брон своите паузи до завръщането на първоначалната тоналност, когато ще може отново да надуе неизменните си тонове — фа-до-фа. Този, до висша

степен забавен начин, се почти изплъзва от вниманието на публиката. След едно четиритактово забързване, танцът се оживява — ритмът се променя. Дохождат планинците със своите тежки селски обувки. Планинците, разгорещени от виното и веселието, пляскаят с ръце, вият своето тежко го̀ро и после се втурват стремително на някъде. . . Изведнаж далечен тътнеж на гръмотевица прекъсва селския празник и разгонва танцуващите.

Третата част се влива непосредствено в четвърта част — хала, буря. До какво майсторство и правдивост може да достигне тоновата картина под перото на такъв композитор като Бетовен! Вслушайте се в нагора на дъждоносния вятър, в глухите тътнежи на басите, в пронизителния писък на малката флейта. Ураганът се приближава, расте. Огромният хроматически ход се спуска от върховете на оркестъра до неговите най-низки тонове, подхваща басите, увелича ги след себе си, отново се възвема стремително като вихър, който помита всичко по пътя си. Тогава встъпват тромбоните. Гръмът на тимпаните се усилва двойно. Бурята е на своя връх. . . Постепенно всичко отново утихва. Последните тътнежи глъхнат в далечината. Плахо встъпва флейтата и довежда до светлото, чисто пасторално соло на кларинет, и после на валдхорна. Започва последната част.

Чувства на радост и благодарност след бурята. Така Бетовен озаглавил жизнерадостния финал на своята Пасторална симфония. Красивото соло на първи цигулки, подето последователно от втори цигулки, после от виоли и чели, довежда до истинския характер на постелната част — една пълна танцова картина. Отделни инструменти и групи се ронят във весел танц. Разпръснатите от бурята хора са отново заедно. Овчарите прибират стадата си. Небето отново е ясно. Типичната и спокойствена са възстановени. Танцовата картина постепенно прераства в радостен апотеоз, който бавно прелива във велика, дълбока, тиха човешка радост и спокойствие. Пасторалната симфония завършва със свежата умора на наситилия се от красотата на природата и волния живот спел нея свободен човек. Няколко тичи отгласи в струните групи, съпруговдаци далечното ехо на пасторалния валдхорнов мотив, довежат до пълнозвучния мажорен акорд на оркестъра — до последния такт на симфонията.

СЛЕДВАЩ КОНЦЕРТ В ГР. СИЛИСТРА

17 февруари

Диригент

АЛЕКСАНДЪР ВЛАДИГЕРОВ

солист

проф. ПЕТЪР ХРИСТОСКОЗ

ВЕБЕР	—	Увертюра „Еврианта“
ГЛАЗУНОВ	—	Концерт за цигулка
МЕНДЕЛСОН	—	Симфония № 4 (Италианска)

